МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА ПОЛІТОЛОГІЇ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ІМЕНІ В. М. КОРЕЦЬКОГО НАН УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНО-НАУКОВА УСТАНОВА
«ІНСТИТУТ ІНФОРМАЦІЇ, БЕЗПЕКИ І ПРАВА НАПрН УКРАЇНИ»
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ФЕМІДА»
ЦЕНТР ПРАВОВОЇ ОСВІТИ І НАУКИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЦЕНТР ПРАВ І БЕЗПЕКИ ЛЮДИНИ
В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ
ІНФОРМАЦІЙНО-ПРОСВІТНИЦЬКИЙ ЦЕНТР З ПРАВ ЛЮДИНИ

# ВІСІМНАДЦЯТІ ЮРИДИЧНІ ЧИТАННЯ

## Людина, закон і право у державно-владній парадигмі

*Матеріали*
*міжнародної наукової конференції*
*24 травня 2023 р.*

**Київ**
**Вид-во УДУ імені М. П. Драгоманова**
**2023**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ**

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА ПОЛІТОЛОГІЇ**

**ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ІМЕНІ В. М. КОРЕЦЬКОГО НАН УКРАЇНИ**

**ДЕРЖАВНО-НАУКОВА УСТАНОВА "ІНСТИТУТ ІНФОРМАЦІЇ, БЕЗПЕКИ І ПРАВА НАПрН УКРАЇНИ"**

**ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ "ФЕМІДА"**

**ЦЕНТР ПРАВОВОЇ ОСВІТИ І НАУКИ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЦЕНТР ПРАВ І БЕЗПЕКИ ЛЮДИНИ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ**

**ІНФОРМАЦІЙНО-ПРОСВІТНИЦЬКИЙ ЦЕНТР З ПРАВ ЛЮДИНИ**

# ВІСІМНАДЦЯТІ ЮРИДИЧНІ ЧИТАННЯ

## Людина, закон і право у державно-владній парадигмі

*Матеріали міжнародної наукової конференції*

*24 травня 2023 року*

**КИЇВ**

**Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова**

2023

**УДК 341.24:005.745[(4-6ЄС)+(477)]**
**Ч 75**

*Друкується за рішенням Вченої ради*
*Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*
*(протокол № 8 від 27 червня 2023 року)*

**Редакційна колегія:**

**В. П. Андрущенко,** доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік НАПН України, ректор УДУ імені Михайла Драгоманова *(співголова Редакційної колегії)*;
**Р. Г. Драпушко,** кандидат філософських наук, доцент кафедри соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики, проректор з науково-педагогічної роботи (адміністративно-господарська діяльність) УДУ імені Михайла Драгоманова;
**О. В. Скрипнюк,** доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, директор Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України *(співголова Редакційної колегії)*;
**В. Г. Пилипчук,** доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, академік АН ВШ України, професор кафедри теорії та історії держави і права УДУ імені Михайла Драгоманова, директор Державно-наукової установи "Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України" *(співголова Редакційної колегії)*;
**О. В. Бучма,** кандидат філософських наук, доцент, вчений секретар щорічної міжнародної наукової конференції "Юридичні читання", член правління ГО "Феміда", старший науковий співробітник Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України *(вчений секретар)*;
**Б. І. Андрусишин,** доктор історичних наук, професор, академік Української академії політичних наук, завідувач кафедри теорії та історії держави і права Навчально-наукового інституту права та політології УДУ імені Михайла Драгоманова, керівник Навчально-наукового центру прав і безпеки людини в інформаційному суспільстві;
**О. В. Бабкіна,** доктор політичних наук, професор, академік Української академії політичних наук, завідувач кафедри політичних наук Навчально-наукового інституту права та політології УДУ імені Михайла Драгоманова;
**П. В. Горінов,** кандидат юридичних наук, доцент кафедри правознавства та галузевих юридичних дисциплін УДУ імені Михайла Драгоманова, директор Навчально-наукового інституту права та політології;
**Н. О. Деркачова,** старший викладач кафедри правознавства та галузевих юридичних дисциплін, заступник директора по роботі зі студентами Навчально-наукового інституту права та політології Навчально-наукового інституту права та політології УДУ імені Михайла Драгоманова;
**А. А. Карнаух,** кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук, заступник директора з наукової роботи та міжнародного співробітництва Навчально-наукового інституту права та політології УДУ імені Михайла Драгоманова;
**О. В. Макарова,** кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри теорії та історії держави і права, заступник директора з навчально-методичної роботи Навчально-наукового інституту права та політології УДУ імені Михайла Драгоманова;
**Н. М. Оніщенко,** доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, заступник директора з наукової роботи Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України;
**Н. М. Пархоменко,** доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАН України, член-кореспондент НАПрН України, завідувач відділу теорії держави і права Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України;
**В. Ю. Стеценко,** доктор юридичних наук, професор, професор кафедри правознавства та галузевих юридичних дисциплін Навчально-наукового інституту права та політології УДУ імені Михайла Драгоманова;
**О. В. Токарчук,** доктор юридичних наук, професор, професор кафедри теорії та історії держави і права Навчально-наукового інституту права та політології УДУ імені Михайла Драгоманова, керівник Інформаційно-просвітницького центру з прав людини УДУ імені Михайла Драгоманова;
**Г. М. Торбін,** доктор фізико-математичних наук, професор, професор кафедри математичного аналізу та диференціальних рівнянь, проректор з наукової роботи УДУ імені Михайла Драгоманова;
**Ю. С. Шемшученко,** доктор юридичних наук, професор, академік НАН України, академік НАПрН України, радник при дирекції Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України;
**С. І. Шитий,** кандидат юридичних наук, доцент кафедри теорії та історії держави і права, модератор сайту Навчально-наукового інституту права та політології УДУ імені Михайла Драгоманова.

**Ч 75** ВІСІМНАДЦЯТІ ЮРИДИЧНІ ЧИТАННЯ. Людина, закон і право у державно-владній парадигмі : матеріали міжнародної наукової конференції, 24 травня 2023 року / за заг. ред. доц. П. В. Горінова. – Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. – 122 с.

У збірнику вміщені матеріали, в яких розглядаються актуальні проблеми наукових досліджень викладачів, докторантів, аспірантів, студентів закладів освіти та наукових установ України та зарубіжжя, які працюють у галузі юридичних, політичних наук тощо.

***Електронна адреса: www.udu.edu.ua***

УДК 341.24:005.745[(4-6ЄС)+(477)]

© Редакційна колегія, 2023
© Автори статей, 2023
© Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023

От питання для Католиків чи Православних: якщо жінка може бути дояркою чи юристом, то чому вона не може бути священиком? А це належить до справедливості!

***Стеценко В. Ю.***

## СУЧАСНИЙ СТАН СФЕРИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ (АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ)

В даний час наша країна переживає дуже важкі часи. Страждають всі сфери суспільного життя, в тому числі і сфера охорони здоров'я. Крім загальних проблем, пов'язаних з війною, сфера охорони здоров'я ще зазнає додаткового навантаження, що пов'язане зі зростанням кількості пацієнтів. Дуже гостро стоять такі проблеми, як відсутність кваліфікованих медичних кадрів та нестача фінансування. На жаль, ми вимушені констатувати, що відбувається відтік кадрів, передовсім за причиною безпекової складової. Це відчувається у всіх напрямах медичної діяльності та на всіх рівнях.

Не краще характеризуються справи з фінансуванням цієї важливої сфери. Хоча 5 березня 2022 року, щоб забезпечити безперебійне фінансування лікарень, Уряд вніс зміни до Програми державних гарантій медичного обслуговування населення, відповідно до яких Національна служба здоров'я України (НСЗУ) почала сплачувати щомісяця фіксовану суму коштів закладам, незважаючи на фактично внесені записи в електронну систему охорони здоров'я, проте вже 1 липня 2022 року Кабінет Міністрів України повернув систему оплати за фактично надані медичні послуги й обов'язкове подання про них електронних звітів (крім лікарень, які працюють у тимчасовій окупації, у зоні бойових дій та на лінії фронту) [2]. Наявних коштів державного та місцевих бюджетів не вистачає для забезпечення необхідних потреб, що змушує органи державної влади та органи місцевого самоврядування шукати донорів чи інші джерела фінансування.

Після введення режиму воєнного стану Міністерство охорони здоров'я України видало Наказ від 24.02.2022 № 374 "Про затвердження Тимчасових заходів у закладах охорони здоров'я з метою забезпечення їх готовності для надання медичної допомоги постраждалим внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України" [1]. Документом, серед іншого, передбачалося: тимчасово припинити планові госпіталізації, підготувати додаткові хірургічні команди для допомоги пораненим, забезпечити в

повному обсязі надання екстреної меддопомоги. З огляду на ускладнену логістику відомство рекомендувало збільшити надання допомоги із застосуванням телемедицини та проводити медико-соціальну експертизу за спрощеною процедурою і заочно [2].

Заклади охорони здоров'я повинні забезпечити тимчасове припинення планових госпіталізацій пацієнтів у таких випадках:

– завантаження більше 70% ліжкового фонду терапевтичного профілю;

– завантаження більше 50% ліжкового фонду хірургічного профілю [1].

На практиці це означає, що у всіх стаціонарах має залишатися своєрідний резерв ліжок у 30% (терапія) і 50% (хірургія), щоб медзаклади могли в разі потреби прийняти на лікування поранених [2].

Дуже важливим є звіт, який підготувала Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) за підтримки Швейцарії (Швейцарської агенції розвитку та співробітництва) в рамках реалізації Спільної програми "Сприяння стратегічному плануванню та фінансуванню сталого розвитку на національному та регіональному рівнях в Україні" [3]. В рамках цього документу здійснено аналіз ситуації у сфері охорони здоров'я України в умовах війни та визначені напрями подолання кризи. Перш за все це:

– планування способів подолання довгострокових наслідків на основі принципів всеохоплюючого доступу до послуг охорони здоров'я (universal health coverage);

– забезпечення доступу населення до базових медичних послуг, не страждаючи від фінансових труднощів під час війни;

– адаптація основних змін у механізмах оплати надавачів послуг, розпочатих на початку війни з урахуванням післявоєнного відновлення.

Це слід розпочати якомога швидше, оскільки досвід різних країн, які стикаються з конфліктами та надзвичайними ситуаціями, продемонстрував, що, хоча гуманітарне реагування має бути пріоритетним, і базові потреби повинні бути задоволені, необхідно враховувати довгострокові наслідки фінансування та організацію надання послуг з метою кращого відновлення [3].

Потребує подальшого правового регулювання порядок надання медичної допомоги внутрішньо переміщеним особам. Слід зазначити, що за даними Міністерства реінтеграції України на початок 2023 року кількість внутрішньо переміщених осіб в країні складала майже 7 млн. чоловік, з них обліковано було 4,8 млн осіб [4]. Відповідно до Наказу Міністерства охорони здоров'я України від 17 березня 2022 року № 496 "Про деякі питання надання первинної медичної допомоги в умовах воєнного стану" надавачі первинної медичної допомоги повинні забезпечити:

1) ведення обліку переміщених осіб, які звертаються для отримання первинної медичної допомоги, за формою, що додається;

2) надання первинної медичної допомоги та медичної допомоги пацієнтам у невідкладному стані з числа переміщених осіб;

3) проведення вакцинації відповідно до вимог календаря профілактичних щеплень [5].

Таким чином, враховуючи текст Наказу, можна зробити висновок, що внутрішньо переміщеним особам первинна медична допомога повинна надаватися без будь-яких обмежень, тобто незалежно від того, чи отримали вони статус переміщеної особи чи ні, а також незалежно від наявності декларації. Але на практиці, в більшості випадків, для отримання медичної допомоги, крім невідкладного стану, вимагають оформити довідку про взяття на облік внутрішньо переміщених осіб.

Більшою мірою це пов'язане з тим, що через обмеження глобального бюджету надавачі медичних послуг в областях із підвищеним попитом не отримують компенсації за збільшення обсягу роботи... Це особливо викликає занепокоєння з огляду на велику кількість внутрішньо переміщених дітей, які зазвичай мають вищі медичні потреби, ніж дорослі, і наразі становлять 2,5 мільйона пацієнтів. Таким чином, слід надавати фінансові стимули закладам, у яких зростає кількість пацієнтів, щоб забезпечити доступ до медичної допомоги людям, які тікають від війни [3].

Враховуючи те, що через погіршення макроекономічних основ (знизився валовий внутрішній продукт та зросла інфляція) передбачається, що частка охорони здоров'я у валовому внутрішньому продукті збільшиться з 4,1% до 5,6%, тоді як видатки у сфері охорони здоров'я на душу населення зменшилися в реальному вимірі з 2860 грн до 2494 грн (зменшення на 12,8%) [3], важливою фінансовою допомогою є отримання коштів від Мультидонорського трастового фонду, яким опікуються Світовий банк та від Об'єднаний фонд для гуманітарного фінансування (ним керує Управління ООН з координації гуманітарних питань).

Таким чином, ситуація у сфері охорони здоров'я потребує дуже ретельного вивчення та змін у адміністративно-правовому регулюванні відповідних правовідносин. Необхідно вжити негайних заходів щодо подолання існуючої кризи з урахуванням довгострокових наслідків у сфері фінансування та організації надання медичних послуг з метою кращого відновлення у післявоєнний час.

***Література:***

1. Електронний ресурс. URL : https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0374282-22#Text

2. Електронний ресурс. URL : https://bukinfo.com.ua/index.php/zdorov-ya/medycyna-v-umovah-viyny-yak-zminylasya-systema-ohorony-zdorov-ya
3. Фінансування охорони здоров'я в Україні: стійкість в умовах війни. Копенгаген: Європейське регіональне бюро ВООЗ; 2022 [Електронний ресурс]. URL : https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/362077/WHO-EURO-2022-5882-45647-65908-ukr.pdf?sequence=1
4. URL : https://my.ua/news/cluster/2023-02-07-minreintegratsiyi-povidomilo-skilki-v-ukrayini-vnutrishno-peremishchenikh-osib
5. URL : https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0496282-22#Text

***Бучма О. В.***

## ЛЮДИНА, РЕЛІГІЯ І ПРАВО У ДЕРЖАВНО-ВЛАДНІЙ ПАРАДИГМІ НА ТЛІ РОСІЙСЬКОЇ ВІЙНИ ПРОТИ УКРАЇНИ

Релігія і право завжди виконували й виконують важливу культурно-історичну роль. Вони регламентували та регулювали, зберігали й упорядковували традиції і звичаї та рухали суспільний поступ, визначаючи траєкторію еволюційного розвитку людської спільноти.

Так само і в нинішніх суспільних реаліях соціальних, політичних, культурних, релігійних, економічних та ін. трансформацій у світі й Україні, які набули ще яскравішого забарвлення в умовах повномасштабної гарячої війни російської федерації проти України, ключову роль відіграє позитивне, об'єктивне право. Домінуюча, у певному суспільстві, парадигма праворозуміння визначає зміст і характер права у ньому (суспільстві) [Див.: 6]. Своєю чергою право безпосередньо формує зміст співвідношення феноменів людини, закону, релігії у державно-владній парадигмі та позначається на стані гарантій, забезпечення та реалізації прав і свобод, особливо, в умовах фізичного і духовного насильства.

Власне, надто гострого звучання це набуває в нинішній ситуації війни. Коли йдеться про насильство та права і свободи, то перше, що спадає на думку – це тероризм, терор (лат. – страх, жах). Факти тотального залякування, придушування політичних, ідеологічних та інших противників шляхом застосування насильства аж до фізичного знищення траплялися, і надто часто, впродовж всієї історії людства в усіх сферах діяльності (духовній, культурній, економічній, політичній та ін.). У ньому брали участь найрізноманітніші за характеристиками і параметрами суб'єкти. Тому терор традиційно й класифікують за змістом як фізичний і духовний та за суб'єктами як державний і недержавний [5, с. 47].